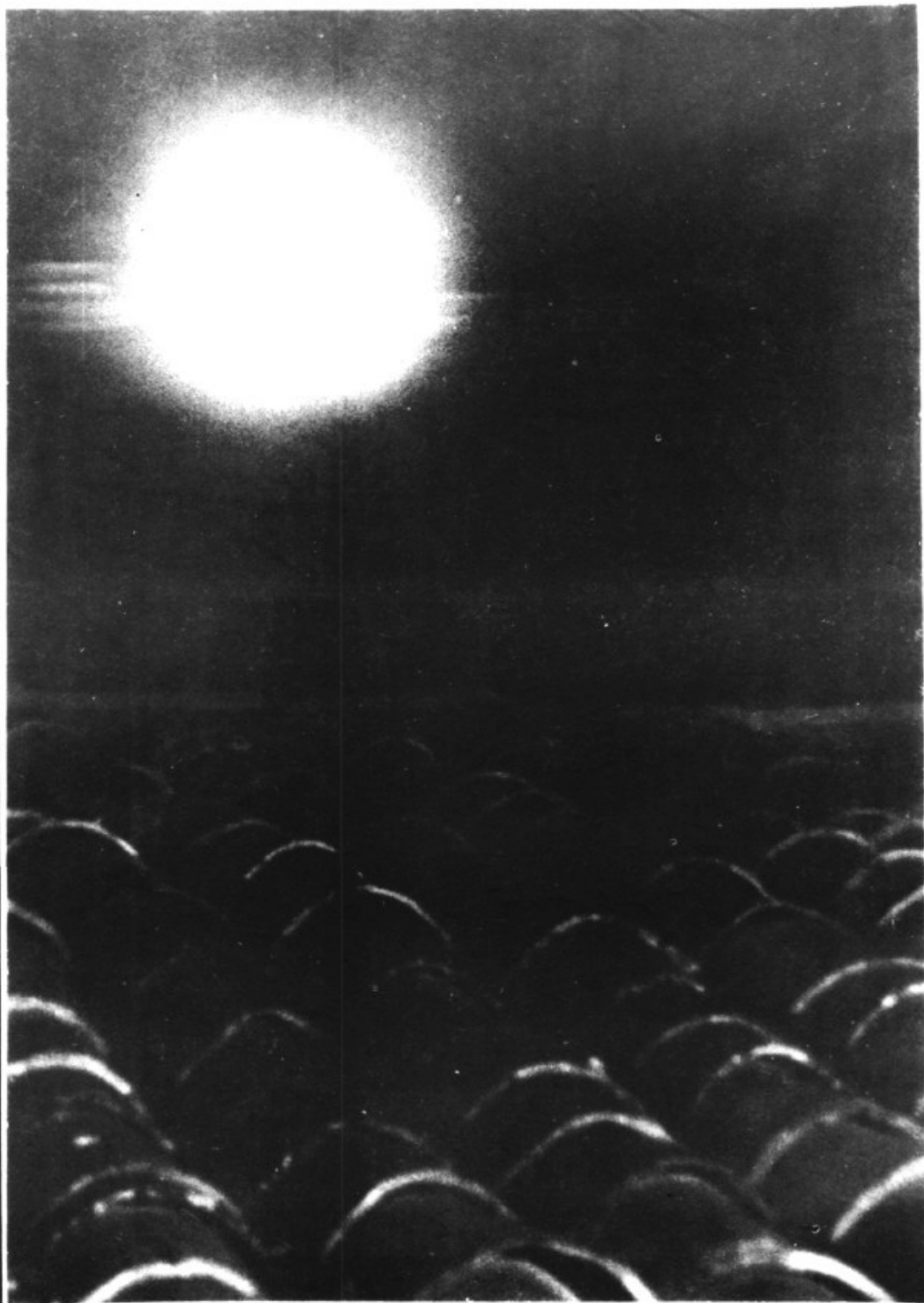

PORTUL A

Informații Culturale de Maratzi, num. 63

setembre del 1987

Precisament Aquest Mes ...

(Viatge cronològic
per la història de Marratxí
a través de les actes municipal.)

Fa 150 anys (setembre del 1837)

Contestant la circular de l'Intendent sobre el pagament de contribució de carros de roda plena li envien a dir que en aquest poble no n'hi ha cap.

Envien a l'Intendent de la Província la relació per al pagament de la contribució de guerra.

En fa 125 (setembre del 1862)

Es presenta el pressupost per 1863 per a discutir-lo i aprovar-lo.

En fa 75 (setembre del 1912)

Concedeixen a Pere Jaume Ribas un augment de vint ptes sobre les 80 que es paguen pel lloguer de l'escola de nins i habitació del mestre en Es Pla de na Tesa. Ho fan sense perjudici d'investigar si poden trobar una altra casa que reunesqui millors condicions i estigui situada a lloc més convenient.

Les propietàries confrontants del camí de Ca na Roca de Sa Cabaneta, Caterina i Beneta Cañellas Bestard, han de retirar les pedres (de la paret?) a la distància de la nova paret construïda per Pere Cañellas Serra.

S'han de fer quatre farols per al cotxe fúnebre a 6 ptes cada un.

S'acorda que es posaran els mateixos recàrrecs municipals que l'any anterior per cubrir les atencions del pressupost per al proper 1913, o sigui el màxim que autoritza la llei vigent:

16% sobre les quotes del tresor en la contribució rústica i urbana.

13% sobre el subsidi i industrial.

12% sobre els contingents de consum.

50% sobre la quota de carruatges de luxe i sobre les cèdules personals.

S'han de tallar les branques de tots els arbres que confrontin amb els camins veïnals fins l'altura de 16 pams o 3'20 m.

El primer tinent de batle, Vicenç Cañellas, comunica que en el camí que va de Ca'n Frontera a Sant Llatzet hi ha un garrover

i un ametler que haurien d'esser tallats. Determinen fer un pregó perquè els tallin; si en vuit dies no està fet ho farà una comissió encarregada.

En fa 50 (setembre del 1937)

S'ha fet neta Sa Font de Marratxinet i s'hi han posat corriola i corda.

La comissió d'hisenda presenta un projecte per a l'emissió de 116 títols o obligacions per una quantitat total de 58.000 ptes destinades a amortitzar un emprèstit anterior de l'Ajuntament (de 1927).

L'interès anual serà del 4% Seran amortitzats en el termini de 8 anys. Ha de passar a exposició pública abans de demanar l'autorització al "Gobierno General de Burgos" per a la seva definitiva aprovació.

S'aprova la relació de terrenys cedits per a l'eixamplament de diversos carrers de Pòrtol. Els propietaris que han de cobrar són els següents: Jaume Cabot Roca ("Cameta" Ca'n Daril), Pere Creus Barrera (Ca'n Riteta), Francesca Cañellas Cañellas (Ca'n Sion), Martí Barrera Serra (Ca'n Barrera), Pereta Frau Amengual (Ca'n Pereta), Antoni Creus Barrera (Ca'n Toni Ros), Miquel Serra Vich (Ca'n Monjo Fondo), Joan Serra Vich (Ca'n Monjo Fondo), Bartomeu Sastre Vidal ("Rubí" Ca'n Pintat), Miquel Ramis Coll (Ca's Català).

Diumenge dia 12 es celebra una festa per descobrir les plaques que donen noms nous a diversos carrers del terme amb assistència de diverses "autoridades provinciales".

Acorden donar el nom de "Marqués de Zayas" al carrer comprès entre el d'Oleza i el del Rector Llompart, o sigui des de l'Ajuntament fins la casa denominada Ca'n Foguer; i el de "Cuadrado" al comprès entre "General Goded" i Jaume I, des de les cases denominades Ca'n Bruno a Son Sureda.

Ja comencen a emblanquinar l'escorxador.

Joan Garau Oliver té permís per construir una casa en el corral de Ca'n Pi, de Pòrtol.

S'ha de constituir el "Consejo Local de Primera Enseñanza", desfet des de l'inici del Moviment per canvis de mestres i regidors.

Com representant de l'Ajuntament és nomenat Jaume Rotger Coll.

Es comunica que tots els plànols que es presentin per a la construcció i reforma d'edificis han d'estar signats per personal tècnic, segons les disposicions vigents.

Gabriel Company Roca té permís per fer una casa a Ca'n Garrit, de Pòrtol.

S'aturen les obres que un veïnat del C/ Puente d'Es Pont d'Inca fa a la seva casa perquè no té el corresponent permís.

En fa 25 (setembre del 1962)

Acorden duplicar el pressupost d'instal·lació del projecte de camp d'esports municipal de Son Caulles. El finançament seria així: l'Ajuntament aportaria el terreny necessari, la Diputació un 25%, la Delegació nacional d'educació física i esports un altre 25% i la Comissió provincial de serveis tècnics el 50 % restant.

S'aprova el pla per a mitigar l'atur obrer estacional. Comprès les següents obres: camí de Sant Marçal a Marratxinet, camí de Sa Comuna i camí del cementiri municipal.

S'aprova el pressupost municipal ordinari per a 1963. Queda fixat en 1.267.409'7 ptes.

S'adjudiquen definitivament les obres d'asfaltat i col·locació de voravies de la prolongació Rector Llompart, del Carme, Alcázar de Toledo i Queipo de Llano a Bartomeu Balaguer Nadal per un valor de 207.971'75 ptes.

També s'adjudiquen el mateix tipus d'obra als carrers Marqués de Zayas, Marqués de la Cenja i Rector Llompart a Joan Perelló Cerdà per la quantitat de 184.304 ptes i 61 cts.

Es concedeix llicència municipal per traspasar la botiga del c/Bisbe Campins, 12 que figura a nom de Gregorio Daureo Fulgeira a favor de Francesc Pons Beltran.

S'ha d'asfaltar la plaça Gral Sanjurjo per un pressupost màxim de 15.000 ptes

B I E L

Avui És Notícia

Guillem Vidal i Bibiloni, natural i veïnat de Pòrtol, elegit membre del Parlament Autònom a les darreres eleccions, fou designat el dijous dia trenta de juliol vicepresident del Consell Insular de Mallorca.

El qui avui és batle de Marratxí presidirà també la important comissió de cooperació, encarregada de redactar el pla d'obres i serveis, punt fonamental de l'actuació del Consell.

Enhorabona i que sia per bé de tots.

Durant el Mes Passat

Molta calor.

La reialesa europea ens escolí per venir de vacances. Es va acordar l'aplicació de l'Ora a Ciutat a partir del mes de gener.

Vaig saber que a Ciutat es van matricular un Cadi-llac i un Jaguar destinats a Serveis Oficials. El que ningú sap és quins serveis oficial són aquests.

Ja s'havien matriculats tants de cotxes com el tot l'any passat.

Va morir Rudolph Hess.

Els soviètics van descobrir un nou planeta al nostre

sistema solar.

El Golf Pèrsic, una olla a pressió.

Siurell Elèctric presentà el seu disc.

Festes Patronals a la majoria de pobles mallorquins.

Aniversaris de mort de Marilyn i Elvis.

Vam poder sofrir tots la desgràcia televisiva del Temps d'Estiu.

Un altre fet significatiu: Tots sabem la ignorància que té TV3 respecte de la seva recepció a Balears.

En canvi el que no ignora és la possible audiència turística que aquí tenim. Així vam poder veure com al seu informatiu en llengües estrangeres hi havia informacions turístiques, culturals, meteorològiques, etc. illenques.

TVE Catalunya es va veure a les Balears.

Vaig descobrir un fet significatiu: La "Caja de Madrid" té a un parell d'oficines un cartell amb quatre barres i escrit devora "Canvi"; mentres que "La Caja de Baleares" no té cap cartell amb SA NOSTRA llengua.

En Biel Massot convalescent d'una intervenció quirúrgica.

Quatre de Fresques

MIQUEL BOSCH I AUBA

MORTAL ACCIDENT A MONTUÏRI

El conegut Joan Ferrà (Canyà), fou protagonista d'un greu accident a la carretera de Palma-Manacor a l'altura del poble de Montuïri.

Damunt les nou i mitja del matí, un Renault 11 conduït per Justo Moreno Santiago feu un adelantament, segons sembla sense prendre cap mena de precaució, i xocant frontalment amb el camió Pegaso que conduïa el nostre veí Joan.

El xoc fou tan fort que el conductor del cotxe morí a l'acte i una de les tres dones que l'acompanyaven. Les altres dues foren ingressades en estat molt greu a una clínica de Ciutat. En Joan, sortadament no va tenir cap ferida, només un parell de cops lleugers. Una idea de lo forta que va ésser la topada es pot veure a les fotos.

Fotos: Tolo Ramón. "ÚLTIMA HORA".

ELS GRUPS DE BALL DE MARRATXI DE VIATGE

Els dos grups de ball de bot de Marratxí, "Aires del Pla de Marratxí" i "Pla de Na Tesa canta i balla". Aquests passat mes d'Agost, han sortit fora de l'Illa.

El grup "Pla de Na Tesa canta i balla", ha viatjat a Montijo, ciutat d'Extremadura, mentre l'altre grup "Aires del Pla de Marratxí", ha anat un poc més a prop, a l'illa germana de Menorca, més concretament a Ferreries.

EL MARRATXI SUB-CAMPIO A S'ARENAL

El C.D. Marratxí, convidat pel Club S'Arenal de futbol, ha participat al torneig de l'Associació d'Hotelers de la Platja de Palma, els equips participants aquest torneig estiuenc, foren l'equip organitzador, El C.D. Arenal, el C.D. Soledad, El Rotlet i el nostre representant C.D. Marratxí.

El Marratxí, es classifica per jugar la final guanyant a l'equip local del C.D. Arenal de 1ª preferent per 0 - 3.

La final fou jugada contra l'equip del C.D. Soledad, i aquí la sort no fou pels nostres colors ja que foren derrotats pel l'equip de Ciutat per 3 - 1, quedant així sub-campions d'aquest torneig estiuenc.

GENT DE VACANCES

El batle Guillem Vidal, ha estat de vacances, durant la seva absència la substituint el primer tinent de Batle Miquel Bestard i Parets.

També ha estat de vacances durant uns dies el rector de Pòrtol, que ha visitat URS (Rússia).

Del Jai de Sa Cova. Hem rebut el següent telegrama "Estic de vacances. Bon estiu, estimats lectors i fins el mes que ve. Es Jai".

FESTES AL TERME

Durant aquest passat mes d'Agost, els nuclis de població del Pont d'Inca, Sa Cabana, el Pont d'Inca Nou i el Pla de Na Tesa, han celebrat les seves festes patronals.

HA MORT EN BENET MAS

A tots els qui el coneixiem ens ha conmogut la tràgica desaparició de Benet Mas, ben conegut dins els ambients ceramistes del terme per la seva participació en les fires del fang celebrades aquest darrers anys. Home essencialment inquiet, la seva vida estigué marcada per l'angoixa de cercar la veritat i la perfecció, i, a través del fang, la bellesa que ara haurà descobert. Les cases de Son Montserrat de Santa Maria romandran silencioses esperant l'arribada del qui tants d'anys hi visqué, la terra que el cobreix acollirà dolça les mans que tantes vegades l'acaronaren i modelaren amb virtuosisme, i les ocarines que rescatà de la foscor del temps donaran sempre només per ell una melodia infinita.

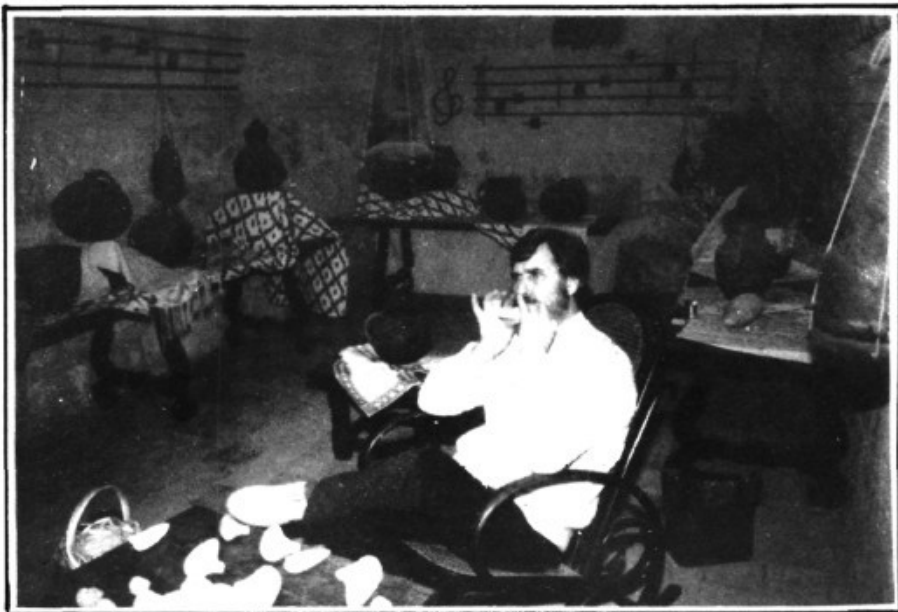
LA NOVA MISS MALLORCA FILLA DE PORTOLA

La recentment elegida Miss Mallorca, na Montserrat Serra i Busquets, que viu a Ciutat, és filla de pare portolà i la seva mare passa molts de dies pel nostre poble. Enhora bona per aquest guardó. Que el proper sigui el de Miss Espanya. Es un bon triomf als seus devuit anys.

Foto: Miguel A. Rubio. "EL DIA".

Benet Mas amb els seus fills.

Benet Mas tocant l'ocarina, ens queda de l'home que fou la seva bondat i l'art que creà.

Es Pla de Na Tesa

Teatre romà de Merida.

PLA DE NA TESA CANTA I BALLA A BADAJOZ

L'agrupació folklòrica Pla de na Tesa Canta i Balla ha visitat aquests dies passats el poble extremeny de Montijo. El motiu d'aquest viatge comença a partir d'agost de l'any passat, quan el grup AGLA de Montijo va venir aquí. Estaren tres dies i participaren en una festa folklòrica que organitzà el grup marratxiner. De llavors ençà s'ha mantingut entre els dos grups una amistat i un contacte humà i cultural que no du camí de perdre-se. El grup AGLA organitzà al seu poble un festival internacional de folklore en el qual participà, a més dels grups esmentats, un grup francès, de la Bretanya. Es admirable l'esforç humà, tècnic i econòmic que ha fet aquesta gent per dur endavant aquest festival i l'estança del nostre grup. El festival, encara que fos modest quant el nombre de grup que hi participaven, va ser fabulós en tots els altres aspectes.

Estam avesats a sentir dir que Extremadura és una terra pobra, seca, inhòspita. Aquest viatge ha servit per borrar aquesta idea; aquelles terres són d'abundosa vegetació i la seva gent és incomparablement amable, culta, d'una alegria i un tracte exquisit.

Montijo està entre la ciutat de Badajoz i la romana Mèrida. Es una terra d'alcines i la seva figura ceràmica típica és una aglã. Els siurells i els aglans es varen canviar per perpetuar un encontre tan asseynalat. L'Ajuntament de Marratxí va donar els siurells i una placa a l'ajuntament de Montijo.

FESTES PATRONALS DE SANT LLATZER.

Es Pla de Na Tesa celebrà els dies 20 al 23 d'agost les seves festes patronals. Enguany es va optar per fer-les de franc, tots els actes han estat gratuïts, crec que per primera vegada en la història. La nit de divendres hi hagué la clàssica "nit de varietats" en la qual hi va entrar des de pallasos a la cançó mallorquina de madó Margalida de Petra. El dissabte hi va haver la berbena i el diumenge dia 23 l'obra teatral "S'herència de l'amo Antoni Fabioler. L'acte que més èxit ha tengut i que enguany s'ha destacat més ha estat el joc popular del pal ensabonat.

AIRES DEL PLA DE MARRATXI A MENORCA.

El grup Aires del Pla de Marratxí també ha visitat aquest dies passats. Han anat a Ferreries en motiu de les festes d'aquest poble menorquí. El grup folklòric de Ferreries ja ha visitat alguna vegada aquests grup de Marratxí i viceversa, d'aquesta manera és possible la continuació de l'amistat i de l'intercanvi cultural entre les dues illes.

JOANA Mª MATAS.

El grup Pla de na Tesa canta i balla preparat per anar a la plaça de Montijo i fer l'actuació.

Plaça Major de Cáceres.

Un grup d'amics de Montijo i des Pla de na Tesa, a la ciutat meravellosa de Cáceres.

Polícia

JULIOL

Dia 28 a les 12 hores fou traslladat per la P.M. a Mare Nostrum el nim Rafel F.M., el qual havia caigut durant el curset de natació de Ses Tres Germanes.

A les 18 hores es va produir un incendi al camp de Son Bonet, i fou necessària la intervenció de la P.M., dels bombers del CIM ide voluntaris per apagar-lo.

Dia 29 a les 12,20 va he ver de ser traslladat a Mare Nostrum el nim Jaume R.S., perquè es va fer un tall a la barra durant el curset de natació de Ses Tres Germanes.

Dies 29 i 30 hi hagué robatoris a u xalet de C'an Domingo.

Vehicles recuperats: 2

Proves d'alcoholometria 9

Denúncies d'obres i ordenances 106

Denúncies de trànsit 82

Informes varis 85

Atestats per accident 1

Detenguts 2

AGOST

Dia 1 Incendi a Ca'n Pol. Intervengueren els Bombers de Palma, la Policia Municipal de Palma i Marratxí. Es varen cremar devers 3.000 m2 d'herbes i rostoll.

Dia 2 D. Pedro G.M. denúncia a aquesta Policia que un ca el mossegà a la urbanització d'Es Figueras.

Dia 6 La Policia Municipal va haver d'anar a Pòrtol perquè D. Francisca F. molestava els veïnats amb el volum de la ràdio.

Dia 8 Accident de trànsit a l'Avinguda D'Antoni Maura, davant els semàfors. Es va produir entre els vehicles Seat 127 PM-6262-E, que el conduïa D. Juan F.B. i el vehicle PM-2690-AM conduït per D. Bernardo D.S. el qual es va ferir sense gaire importància.

Durante la marxa des Güell a LLuc es va dur el nim Jaime M.C. de 14 anys a Son Dureta perquè es va accidentà amb la bicicleta. També es va traslladar el nin Angel M.N de 7 anys perquè es va torçar el turmell.

Dia 11 hi va haver un incendi a Can Pol. L'apagarem els Bombers de Palma, La Guardia Civil des Pont d'Inca i la P.M. de Marratxí.

Robatori a Sa Comuna per valor de 100.000.--P.

Incendi a Ca'n Farineta. Intervengueren els Bombers del CIM, la G.C. des Pont d'Inca i la P.M de Marratxí i el membre de la brigada de l'Ajuntament D. Joan Batle qui va col·laborar amb gran voluntat i esforç.

Accident de trànsit entre els vehicles Ford Fiesta PM-5142-P, conduït per Dª Ana Maria R.A., i el Renault 5 PM-1707-I que no es va aturar. La P.M. de Marratxí el va localitzar després.

Dia 12 Es varen fer controls d'alcoholèmia en el C/. Cabana, General Franco i Oleza. Es varen fer en total 70 proves.

Dia 15 Es va traslladar a Son Dureta la nina Andrea C.T. de 5 mesos perquè va caure en terra.

Incendi en el Polígon Industrial. Els Bombers de Serpreisal i la P.M. el varen apagar.

Un accident en el creur entre C-713 i PM-3014. Es va ferir greument el conductor de la motocicleta PM-5954-AC. D. Juan C.C. el qual va xocar amb el mur protector de Son Verí.

Dia 18 Incendi a la fàbrica de paper del Polígon Industrial. La P.M. de Marratxí i els obres de l'empresa apagarem el foc.

Durant aquest mes s'ha intensificat la vigilància nocturna i també la de les obres que no reuneixen les condicions per poder edificar.

LA PORTADA D'AQUEST MES

Misteriós i fascinant és el tema proporcionat per la foto de Miquel Mut. Si la reproducció ha quedat bé veurem el seductor satèl·lit envoltat de nius acaronant amb els seus raigs unes teulades de la pagesia; com a rerafons, la silueta d'un garrover. Si no hi ha quedat, n'haureu de fer la composició mental...

Els articles
publicats a Pòrtula
expressen únicament
l'opinió de llurs autors

LLOCS DE VENDA D'AQUESTA REVISTA

Pòrtol

- CAFE CA'N JAUME
- PAPERERIA CONXIN
- AUTOSERVICI CA'N CROSTA

Sa Cabaneta

- PAPERERIA SA CABANETA
- CAFE CA'N CARRIO
- CAFE NOU
- BAR LA UNION

Es Pla de na Tesa

- AUTOSERVICI MATAS

Es Pont d'Inca

- PAPERERIA FRANCIS

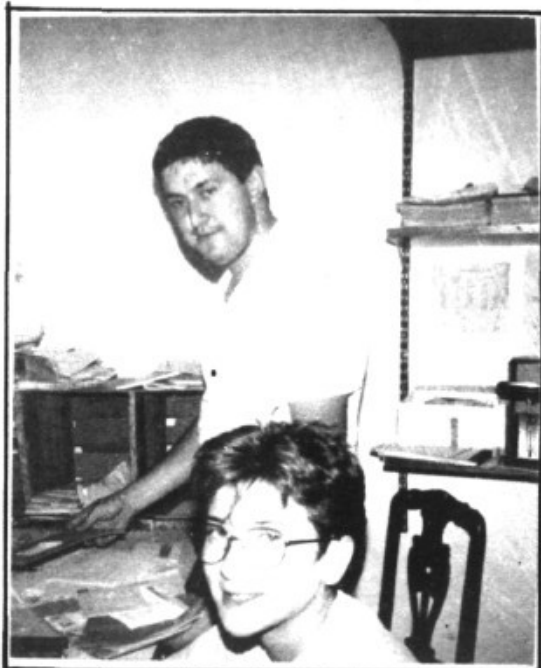
- BENZINERA. Estació de Servici Marratxí

LA MOGUDA

Nova superiora de les franciscanes de Pòrtol. Sor Maciana Seguí Cerdó, de Muro. Ve en substitució de Sor Margalida Torrens. Fa nou anys que va estar a Sa Cabaneta i darrerament estava a Es Capdellà.

En Bernat Palou (des Tancat) que ara fa la substitució de carter a Pòrtol i a més ha entrat en el consell de redacció de la revista PORTULA com a cap d'administració. Na Maria de Ca na Meta que des de fa una temporada se'n cuida del correu d'Es Figuerà i altres llocs.

Miquel Monzon Cañellas, de Can Pinet, 22 anys, que ha estat policia munic. eventual d'estiu.

Emili Castaño Calvo, 23 anys, que des de fa una temporada és el polic.munic. encarregat del trull d'obres il.legals. Es d'Es Figuerà.

Tòfol Tries, es rector de Pòrtol que fa vint anys que és per aquí, ara anat a fer una volta devers la freda Rússia. Ja ens ho contareu!

Editorial

RESSACA ELECTORAL

Con la mar després de la tempesta, la ressaca electoral tregué a la superfície uns comentaris que de cap manera es poden considerar positius per a la bona convivència del poble de Marratxí, ans tot el contrari. Ens referim "als morts que anaren a votar, a les quantitats de doblers que es pagaren per segons quins vots, als milions de pessetes que determinades persones cobraren, a les coaccions i pressions que sofrírem certes persones per anar a votar, etc. etc." A on són els morts?. Qui ha pagat i qui ha cobrat tants de milions?. Qui és qui ha pressionat i coaccionat? Ara que la mar, després de la marejada electoral, torna a estar en calma, i sense ànim d'ofendre a ningú, sinó de deixar només les coses al seu lloc, pensam que si algú ha mogut els fils d'aquests rumors només demostra poca noblesa davant l'adversari polític i incapacitat per acceptar uns resultats electorals que mentre no es demostrï el contrari són perfectament vàlids, amb la finalitat absurda de crear l'ansietat i la confusió entre els electors, fins el punt que molts d'ells comentaven si s'haurien de dur a terme unes noves eleccions. A més, amb quin dret es pot jugar amb l'honestitat d'unes persones ben conegudes del poble intentant atribuir-les uns fets que realment no són tals?.

Els sufragis del poble imposen la seva llei en la democràcia que, malgrat tots els seus defectes, tots sustentam. Ha arribat la bonança i s'ha constituït el nou Consistori que serà presidit una vegada més per Guillem Vidal, que amb la ressaca del Parlament Autòmic, la designació com a Vicepresident del CIM i la presidència de la important comissió de Cooperació. Pot ser sia la culminació d'una carrera política, una llarguíssima carrera de fons que comença fa setze anys i que a força de travetes i sopegades, molt més que per una preparació acadèmica, forjà un caràcter constant fins a la caparrudesa que li permeté adquirir l'experiència i l'oportunisme necessaris per arribar als càrrecs que ara ocupa.

Emperà les carreres polítiques solen pecar d'ambiciosos. No seran massa càrrecs públics en una mateixa persona? Tal vegada seria millor no abarcar tant, i volem recordar l'editorial d'aquesta revista del número 61: "Molta de gent(es) refeu als electors) entén la política com una manera de fer-se amunt - per damunt els altres- a fi de manejar, com més amunt millor, els fils daurats dels diners i subtils de les influències" Sens dubte, també és possible des de més amunt resoldre amb més eficàcia els problemes d'una societat sempre que un autèntic esperit de servei mogui les accions dels qui estan en el poder. El poble de Marratxí i de Mallorca espera la solució dels seus problemes, i el treball de parlamentaris, batles i consellers s'ha d'encaminar en aquesta direcció. El Consell és de tots els mallorquins con la batalla és de tots els marratxiners. Per això és necessari fer-ne molts de contents, no només els propis, perquè tothom té dret a ser respectat, escoltat i atès.

Des d'aquestes planes, amb l'esperança que la seva actuació es mogui en l'actitud esmentada, desitjam al nou vicepresident del CIM i batle de Marratxí tota casta d'encerts en el desenvolupament de la seva gestió.

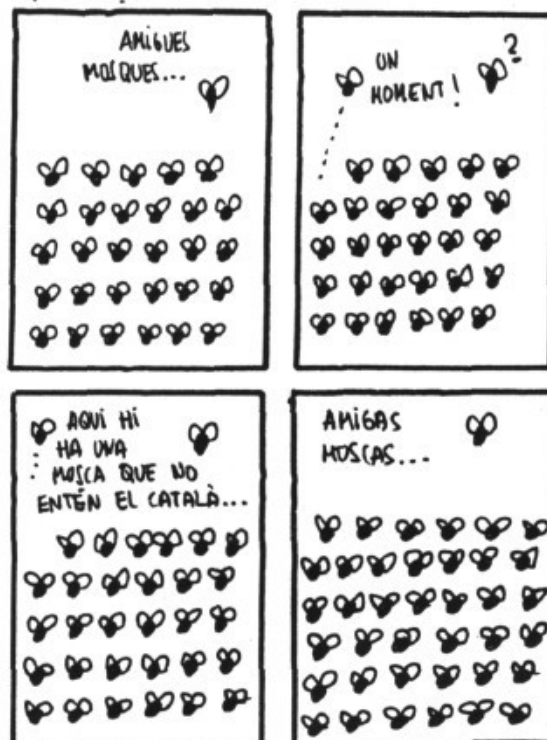
EL CONSELL DE REDACCIÓ.

Per
Què?
No...
EN LA NOSTRA LLENGUA.

barruda

La mosca

ESPORTS

FUTBOL-SALA AL POLIESPORTIU DE ES FIGUERAL

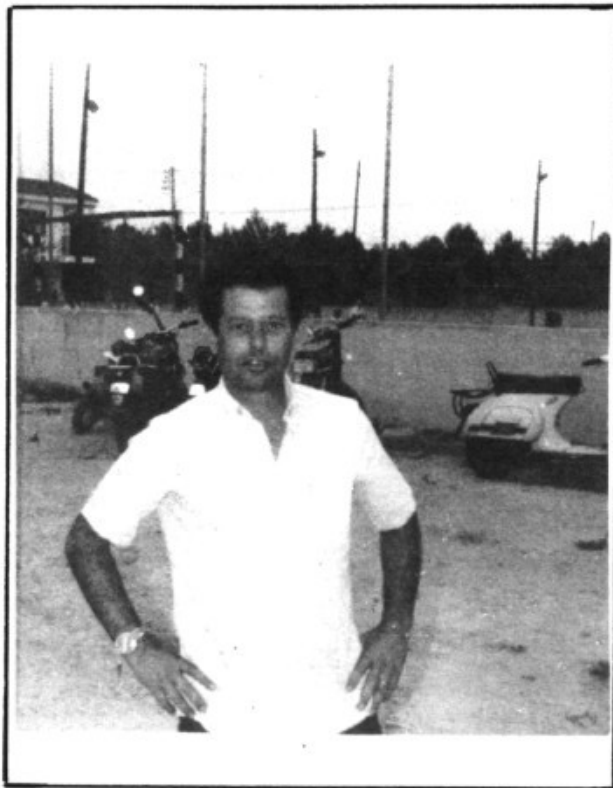
Un total de catorze equips disputaren dels sis de juliol fins el desset d'agost el torneig de "futbito" que des de ja fa cinc anys se celebra al poliesportiu d'Es Figueral, patrocinat per l'Ajuntament de Marratxí i organitzat per Paco Monzón Quintana. En Paco Canari.

D'aquests catorze equips n'hi havia sis de Pòrtol, dos de Sa Cabaneta, un d'Es Figueral, tres d'es Pont d'Inca-Ca'n Balo i dos de Sa Cabana i tenien alguns d'ells noms tan salats com "Los Claveles", "Angeles del Infierno", "Diablo Rojos", "Verds", etc. El torneig era només per equips formats amb jugadors del terme -cada equip podia tenir un sol jugador de fora- i tots els nuclis estaren ben representats ja que hi hague jugadors de tots ells. D'aquests jugadors n'hi ha que juguen tot l'any a futbol amb diferents equips i n'hi ha que pot ser sia l'única vegada en l'any que hi juguen. No faltaren algunes glòries d'antany que sempre donen un "saborino" especial a aquests aconteixements. El sistema emprat per jugar fou el de "lliga", tots contra tots.

De l'importància del torneig en parla amb claretat la quantitat de joves que mou, uns cent quaranta aproximadament, i el gran nombre de partits jugats, cent vuitanta-dos. És l'única manifestació esportiva a Marratxí important, a més del curset de natació de Ses Tres Germanes, que es celebra durant l'estiu fins a la presentació dels equips a finals d'agost abans de començar la lliga. I és una manifestació esportiva totalment d'aficionats. L'assistència és gratuïta, els jugadors no cobren, sinó que per cobrir les despeses cada equip aporta quinze mil pessetes, com també la indumentària i els balons. Els partits es disputaven després de la jornada laboral, de vuit a onze del vespre de dilluns a divendres exceptuant els festius. És pura afició, pura estimació per l'esport sense cap interès a no ser fer primer i aconseguir un trofeu. L'Ajuntament aporta les instal·lacions, els serveis i els trofeus.

Els partits foren molt disputats sempre dins una sana rivalitat produint-se resultats molt ajustats i altres d'escàndol per la diferència que hi havia entre alguns equips. El comitè de disciplina hague d'actuar en diverses circumstàncies per insults i intents d'agressió a l'àrbitre apartant definitivament del torneig a alguns jugadors i a altres del campionat per insult o mal comportament. L'èxit del torneig, emperò, ha estat complet tant per l'organització com per la participació i assistència de públic, i ja hi torna haver inscripció a l'Ajuntament per d'aquí poc temps tornar a disputar un altre torneig, però aquesta vegada amb la particularitat de que serà obert, és a dir que hi podran participar equips de pertot.

Dia desset d'agost tingué lloc l'entrega de trofeus. Hi assistiren en representació de l'Ajuntament els tinentes de Batle Toni Montilla i Xisco Sastre i el delegat d'esports Gabriel Tomàs i Fiol. Seguidament es serví un refrigeri a tots els assistents i participants a càrrec de l'Ajuntament. Hi va haver trofeus pels set primers classificats. El Bricolage, primer classificat, obtingué també els trofeus al màxim goleador i al mínim golejat. El trofeu a l'esportivitat recaigué a el Ca'n Balo. El subcampionat fou Ceràmiques Vidal amb els mateixos punts que el primer. Els gols a favor del Bricolage decidiren el campionat.

Paco Canari. La seva personalitat és prou coneguda. Tota la vida ha estat fortament lligat a l'esport. Sempre l'hem vist córrer darrera una pilota, primer amb el Marratxí quan va arribar a Pòrtol el 1.962 des de les Illes Afortunades. Després una vegada que desapareix el Marratxí, juga amb el Poniente, Verge de LLuch, Maria de la Salut, el Pòrtol, Atlètic Sant Marçal. Quan es torna reorganitzar el Marratxí n'es entrenador i jugador a tercera regional i ascendeix a segona regional a l'any següent. Guarda a caseva un grapat de copes com a màxim goleador de diversos equips i una placa del C.D. Marratxí de 22-8-82 en agraïment dels serveis de tants d'anys. Ha estat àrbitre de futbol, de "Balonmano", i jutge d'atletisme. Avui encara està en actiu com a jugador en l'Sporting St. Marçal.

Es l'ànima del torneig de futbol-sala. Al seu càrrec corre desfer els ambulls, calmar els ànims quan hi importa, les relacions amb l'Ajuntament, i, amb una paraula, tot el que sia organització. Des d'aquestes planes el felicitem cordialment per aqueste labor desinteressada a favor de l'esport en el nostre terme, esperant el mateix temps que en pròximes edicions del torneig no sia només en Paco que carregui amb tot el pes de l'organització, sinó que sia tot un equip de persones, a més de contar sempre amb el patrocini de l'Ajuntament. Per cert, en Paco me parlà d'una proposta per organitzar un torneig de bàsquet, una proposta que té el suport i l'interès del delegat d'esports Gabriel Tomàs i Fiol. Ens agradaria que fos una realitat.

Los Claveles.

La classificació final fou aquesta:

Bricolage
 Ceràmiques Vidal
 Luis Blanco
 Diablos Rojos
 Ca's Cabrer
 Patria Hispana
 Ca'n Balo
 Es Figueras
 Los Claveles
 Verds
 Pont d'Inca
 Ca's Ferrer
 Nosaltres
 Angeles del Infierno

El C's Ferrer té sis punt menys.

Ceràmiques Vidal. Subcampió, empatat amb el campió, sense haver perdut cap partit.

Trofeu a l'esportivitat:

23 punts.
 23 punt.
 19 "
 15 "
 14 "
 14 "
 13 "
 13 "
 13 "
 9 "
 9 "
 6 "
 4 "
 1 "

Ca'n Balo
 Verds
 Nosaltres
 Bricolage
 Luis Blanco
 Patria Hispana
 Pont d'Inca
 Ceràmiques Vidal
 Es Figueras
 Ca's Cabrer
 Los Claveles
 Ca's Ferrer
 Diablos Rojos
 Angeles del Infierno

49 punts.
 61 "
 84 "
 104 "
 125 "
 139 "
 180 "
 180 "
 190 "
 210 "
 242 "
 351 "
 380 "
 480 "

El Bricolage. Campió del torneig. Màxim goleja-
 dor en menys gols en contra.

Diablos Rojos .

Pòrtol

NOTES HISTORIQUES DE L'ESGLÉSIA DE PORTOL

El catorzè i últim capellà d'aquesta església abans d'esser "Vicaria in Capite".

D. Joan Torrendell se va despedir de Pòrtol dia 3 de novembre de 1912 perquè havia estat nomenat vicari de Capdepera. Vengué a ocupar la seva vacant dia 5 de novembre de 1912 D. Llorenç Mas i Mezquida, natural de Campos. Aquest senyor se despedí el 25 de març de 1913 com a capellà d'aquesta església i passà a ser el primer rector de Fornalutx.

.....

Ha acabat així la primera època, des del començament fins que l'any 1913 l'església de Pòrtol és elevada a Vicaria in Capite. Dia primer de juny de 1913 el Sr. Bisbe D. Pere Joan Campins i Barceló així ho decretà.

Demarcació de la novella Vicaria.

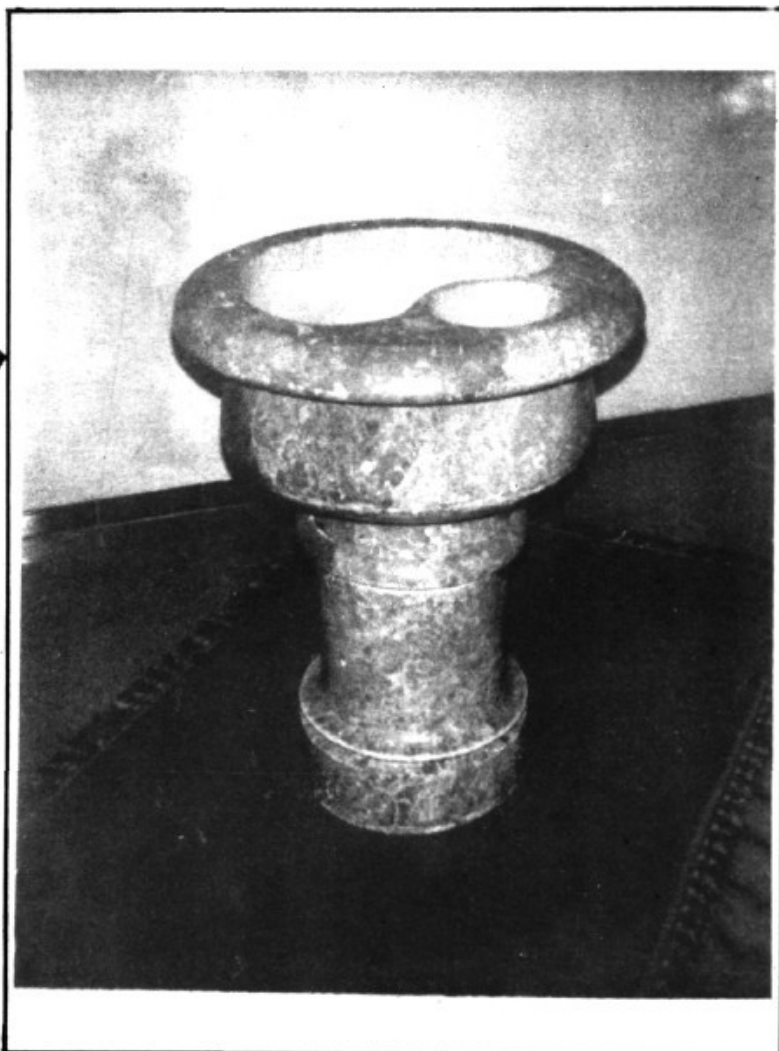
Constitueixen el perímetre d'aquesta filial de Marratxí: la divisòria exclusiva dels termes municipals de Santa Eugènia i Santa Maria del Camí, el camí anomenat de S'Aljub de Sa Cabanassa, la divisòria exclusiva de les possessions Sa Vileta i Son Torres fins al punt anomenat Morro de sa Cova. La recta que uneix aquest punt amb el denominat Pi Gros de Son Caulelles, arran del Camí d'Oleza, entre Pòrtol i Sa Cabaneta; altra recta des del Pi Gros (lo que és l'actual camp de futbol) fins la divisió entre Sa Pleta i Es Barrancons de Son Silis. La divisió exclusiva d'aquella possessió, la de Son Mir, Son Peladí, Son Pelat i la inclusiva de Puntiró.

El primer vicari de Pòrtol

Dia primer de juny de 1913 fou nomenat pel bisbe Campins "vicari in capite" D. Guillem Parets Santandreu, natural de Santa Eugènia. Aquest senyor venia d'Estellencs, on era vicari coadjutor i va fer l'entrada dia 8 de juny de 1913. Vengué de Llevant pel carrer endiumenjat de pi i murta. S'alçaren uns arcs de triomf. Se celebrà ofici solemne i a la vicaria s'obsequià el poble amb un refresc.

Font de baptisme

Dia 26 d'octubre de 1913 se va estrenar la font de baptisme. A tan solemne festa assistiren D. Jaume Homar, natural d'Alaró, rector de la Trinitat de Palma; D. Francesc Rayó, rector de Sta Maria del Camí; D. Mateu Coll, rector de Sta Eugènia; D. Joan Torrendell, rector de Capdepera; D. Antoni Galmés, rector de Sant Marçal i altres sacerdots.

La font baptismal de l'església de Pòrtol. Fou beneïda l'any 1913.

En la funció del vespre ja batiaren tres infants que foren: Joan Garau Cañellas, Joan Amengual Serra i Martí Barrera Ramis.

En la benedicció de la font foren padrins: l'amo en Bartomeu Montserrat "Sipera" i la comare vella, madò Maria Frau "Porreta".

La font és de pedra viva i costà 185 ptes.

Pelegrinació al Santuari de Cura

L'any 1915 fou el sisè centenari de la mort del Beat Ramon Llull. Els portolans, després d'un solemne tridu predicat pel pare Serra de la Missió feren una pelegrinació, en nombre de 248, al Puig de Randa partint en carros a les 11 de la nit del dia 7 de setembre de l'esmentat any.

Visita Pastoral

Per primera vegada se confereix el sagrament de la confirmació pel bisbe Campins en aquesta església dia 11 d'abril de 1917. A les 8'30 del matí arriba el Sr. Bisbe i administra el sagrament de la confirmació a 240 nins i 247 nines apadrinant la cerimònia el Sr. D. Manuel Fuster i D. Nicolau Cotoner i les senyores Dª Rosa Rusiñol i Dª Maria Jaume. Després visità el convent de les monges.

CRISTOFOR TRIES I SERRA

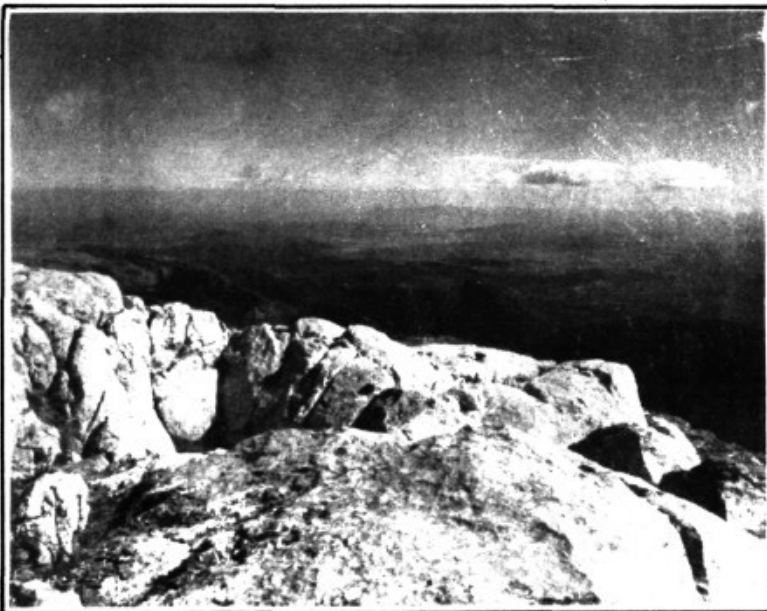

D'ANDRATX A POLLENÇA

Som un grup de companys compost per: Tià Frau Biel Ferrer, Miquel Ferriol, Biel Capó i Jordi Cloquell. Volguérem fer la petita aventura de travessar la Tramuntana des d'Andratx a Pollença en tres dies. Ho aconseguírem en dos dies i mig, però aquests dies varen esser ben aprofitats, plens de cansament, de set, fam i de moltes suades. Aquest gran esforç va tenir les seves coses bones, divertides i meravelloses, com les baixes vegetacions verdes, boscos d'alcines i frondosos pinars, camins i caminois empedrats, avui oblidats i quasi desconeguts de la major part de gent mallorquina.

També hi ha bastantes possessions molt maques, unes abandonades i altres que encara es conserven. Damunt l'itinerari vos aniré dient noms i punts d'on es troben aquestes possessions.

Aquesta aventura la començarem dia 8 d'Agost. Sortirem del Pla de S'Evangelica a les 6,30 del matí per sa Coma des Sellers i pel Pas Gran, on hi arribàrem a les 7,10 i després seguírem cap a ses Alquerioles i cap a S'Esclop. A la Font des Quer fèrem una bona berenada i a les 9 tornà emprendre la marxa dret cap al Galatzó, hi passàrem pel seu peu a les 12,30 en direcció al puig Es Puntals i pel seu costat esquerra davallant ca a Planici i seguint cap a S'Arbocar. Aquestes dues possessions estan entre Estellencs i Banyalbufar; aquí dinàrem i descansàrem 2 hores, a les 16,30 continuàvem la marxa i a les 18,10 arribàvem al creur Esporles-Valldemossa. A les 20 hores ens aturàrem a Valldemossa a beure un parell de cerveses, compràrem pa, 2 kg. de bistecs i vi. A les 21 hores seguírem la ruta fins a la Font dels Polls, baix el cim del Teix on hi arribàrem a les 23, i creu-me que ja havia suat tota la cervesa que havíem beguda. Allà fèrem foc i torràrem els bistecs, ens varem tombar tant bé com poguérem. Al matí següent, diumenge dia 9, partiguérem a les 7 cap al Teix i després fins al Coll de Soller. A les 9,30, en es bar de ca'n Topa volíem fer una bona berenada i comprar queviures, però no obren el bar fins a les 11. Menjàrem un poc del que quedava i partírem cap al difícil Pas d'en Topa per arribar a la serra d'Alfàbia i d'allà cap a l'Ofre. A les 14 ere a S'Arrom, una possessió que està entre Alfàbia i l'Ofre; vàrem descansar una hora i ferem net dels queviures que dúien i, per si fos poc, un tros de pa que ens quedava, el temps que féiem unes fotos, una somera ens ho prengué. Era l'única cosa que ens quedava. Vàrem pensar d'arribar el més prest possible a Escorca, a les 17,20 passàvem per l'Ofre i a les 18 ja érem al Pla de Cúber, aquí trobarem una perera carregada de peres i ferem quasi net, beguérem aigua fresca. Al cap de 15 minuts la meitat de nosaltres ja anàvem de diarrea, tanta sort que durà poc. Entràrem a la carretera del Puig Major a Lluç, vàrem treure forces d'allà on no n'hi havia per arribar a Escorca. Qui més qui manco pensava menjar cabrit rostit, però quan arribàrem ja era tot tancat, que feim i que no feim, decidírem arribar a Lluç a veure si trobaríem alguna cosa per menjar; trobàrem un bar obert però la cuina era tancada. L'únic que ens poguéren donar va esser un pa, una capsa de foiegras, un salxixo i dues botelles de vi; els engolfírem en un manco que canta un gall. Després ens férem el jac. L'endemà de matí, dilluns dia 10 ens anàrem al bar de Ca l'Amitger a les 7,30. La madona ens preguntà si volíem cafè però li vàrem dir

que primer volíem un plat de frit, sa madona va quedar un poc estorada, però li vàrem contar el que ens havia passat i aviat ens va servir. Sabeu què ha va ser de b6, aquell frit!. Berenàrem ben berenats i a les 9,30 emprenguérem el tros darrer que quedava per arribar a Pollença, a les 10,30 passàvem per Binifaldà i agafàrem el camí vell de Lluç, baix del Tomir. Arribàvem a Pollença a les 13,30 i a les 14 celebràvem el final d'aquesta aventura amb una paella d'arros, llom torrat, vi i xampany.

Si a qualcú li agrada aquesta excursió i la vol fer, li aconsellam que és millor fer-la en quatre dies en lloc de tres.

JORDI CLOQUELL.

CREACIÓ

EL BRESSOL

Quedàrem amb ells que vendrien l'endemà a migdia i aniríem a dinar tots quatre a un restaurant del port; molt anomenat. En Miquel m'havia deixat les claus de la casa dels seus pares de Pollença; a la vorera de la carretera de Lluc. Un casal ranci, de sòmit. Crec gairebé tots duim arrelada a la nostra memòria una casa així, sorgint d'una consciència col·lectiva i latent, i dibuixada per milers de plomes en infinitat de relats romàntics i contes màgics: Jardins espessos, un safareig verdós; arbres a mig despullar; teulades florides; heures ardents; ombrívola... DECADÈNCIA. A que sí! Fins i tot, si aclucam els ulls, sentim l'olor de la terra humida; de l'aire espès de les figueres; de les parets anyenques...mmm! Quin goig! Un goig que arriba de molt endins; un retrobament ancestral amb la soletat del paradís. Ni tan sols el vent fred faltà al compromís encisador aixecant un esbart de fulles seques.

La meua al·lota no coneixia la casa i caminava embadalida pel passeig que ens duu fins el portal; un caminot obert entre teringues de xipresos afitorats en un cel boirós; tots dos ben aferradets, envoltats de jardins, on la vida i la mort es barregen amb la terra com a branques d'un mateix batzer... En un lloc així, en sent com dins un úter cíclop; fill del Cel i de la Terra...Ens aturàrem davant el portal, i na Bel; recollint ll'aire embruixat amb un alè profund; en digué bocabadada: "Sempre he somiat "pegar un pinyol" en una casa como aquesta"... (Tu sempre tan romàntica nina!).

L'interior de la casa és com vos ho deveu imaginar. Mobles d'un temps que corria més a poc a poc, i que s'aturà per sempre. Llums de claror oliosa com els quadres penjats a tot arreu sobre les parets humides. Quadres de paisatges recollits a pinzellades grosses i esburdades. De dones vestides a la usança de principis de segle; cabells negres i lluent, curts i aixafats sobre una cara blanca i pleneta de galtes lleugerament rosades. Sales grans i fredes, plenes de llibres vells i catifes desfilagassades.

Les cambres, a això anàvem, són a la part de dalt. Pujant per una escala no gaire ample s'arriba a les cinc cambres que enrevolten una sala petita; de pocs mobles i una xemeneia de pedra viva, també petita. I just a l'enfront; la sala nupcial! Si ho podem dir així. L'omple un llit en dossier; com si fós un carretó de gelater; Ben alt i ample; un comodí a cada banda i un bressol en un racó, ple de mantes i llençols, ple de picades de corc, com tota la fusta de la casa... Crec que la força de la vida ens puja per les cames i ens baixa pel cos, amb un flux que demana continuïtat a l'entreforc. Un circuit que gairebé sempre es comença a tancar quan junt la meua boca amb la seva i sentim cada vegada més la incomoditat de la roba. En un moment així, na Bel no pot donar una passa...Hom ha de veure lo renouers que poden arribar a ser un somier rovellat i una dona satisfeta)...Una calitja d'estels llargs omple el dormitori a bocanades amples; a filets primers dels cigarrets, Qui sap si, en aquest mateix llit, una vida es consumí lentament un un filet prim, o s'encengué amb una bocanada ample d'entre les cames d'una dona.

Els altres dormitoris adreçats amb dos llits perhom; de formes i models diferents, però tots ben emparellats a cada cambra i coberts amb vàneves blanques. Llits frets, sempre disposats a rebre convidats...Em bullia dins el cap un propòsit. Quan venia amb el cotxe no podia pensar en altre cosa. Un de-

sixg secret i llargament recreat. N'estava ben disposat a dur-ho a terme maldament les cames em flaquejassin. N'estava segur que l'ànim no em mancària. L'escenari era l'adequat...Però sempre hi ha un imprevist i un nou detall a darrera hora que no en fas vist i un nou detall a darrera hora que no en feies comptes. En Miquel, per exemple, sempre ha estat massa dematiner.

Ell i na Carme entraren dins la casa i els sortí a rebre un crit esgarriant de na Bel que els buidà de sang la pell; i pujarem tots dos correuent, amb l'ànima closa dins el crit, i alla dalt riguerem tots quatre, agafant-mos la panxa tremolosa. Na Bel i jo, dos infants d'uè, nus damunt un bressol eixancat i una esbudellada de mantes, llençols i bossins de fusta corcada...M'agrada fer riure na Bel; més que més quan té els pits a l'aire. Riu amb tot el cos; sovint només riu amb els seus pits grossos i rodons. Fins i tot hi ha moments que quan riu, no sé si és el cos que fa bategar els pits amb força, o són els pits els que engronsen el cos. Tot em capgira al voltant d'aquests pits. (i és que ja ho diuen)...Allà ens deixaren rient i se n'araren rient. Una bona estona damunt el bressol. Amb la curolla de trobar-hi altre pic el seu goig escampat per tots els llits de la casa maldament les cames en feien figa, maldament l'escaldada em feia patir a cada endinsada...En Miquel no s'ho cregué malgrat els nou llits desfets i la complicitat de na Bel... Na Carme?...Sempre he descobert la mirada interessada d'una dona, malgrat l'amagàs davall set closques d'ametlla.

No sé que s'haurà fet de'n Miquel ni de la casa de Pollença.

FRANCESC JOAN PALMER i AMER

Ciutat 1987

15(189)

EL TURISME SEGONS RUST

Em va impressionar el concepte que té aquest jove alemany sobre el turisme. La seva modalitat és la més senzilla que he vist mai. Consisteix en triar un lloc interessant com a destí, llogar una avioneta i partir-hi directament.

El que no sembla gaire lògic és que aquest destí sigui Moscou i menys encara que l'aventura surti bé. En Matias partí del seu país, passà la frontera soviètica (botant-se la duana!), passà un per un els milers de radars que deuen tenir per allà, també una per una totes les bateries de defensa que deuen tenir per allà. El cas és que ningú el va veure, ningú li digué res, no li tiraren cap "missilet" dels seus, no li caigué cap laser de cap satèl·lit... I així tira a tira arribà a la majestuosa Moscou.

Això és riure's a panxa oberta de la defensa d'un país. Però el més còmic de tot va esser que en arribar a les portes de la ciutat, En Matias no es trobava gens cansat i en lloc d'anar a l'aeroport (que és el "parking" dels avions i avionetes) es dirigí cap al Kremlin. "Meravellós!" pensà. "Llàstima que els pobres russos no el puguin veure des d'aquí dalt" degué dir mentres donava dues voltes pel seu terrat. "Quin deu esser el despatax d'En "Gorbi"?" es preguntà.

Però les altures enganes, degué pensar. Així que sense cap tipus de peresa aterrà i aparcà la seva avioneta a la mateixa Plaça Roja que tenia just allà devora. "Quin gust que dóna no tenir problemes per aparcar!" sospirà content. "I des d'aquí baix sembla molt més gran!" digué admirat. Tancà l'avioneta no fos cosa que algú tingués la temptació de fer el viatge a s'enrevés i començà a fer una passejadeta per la plaça, i és que després de tantes hores de volar s'han d'estirar una mica les cames.

Mentres els russos que prenen per allà la seva ració diària de sol que els permet el Soviet Suprem el miraven bocabadats. I sense pensar-ho un moment li començaren a demanar autògrafs, ja que per allà no hi van ni en Freddie Mercury, ni na Caballé, ni en Magdaleno...

Però el pobre Matias quan tornà a la seva avioneta es trobà amb una multa per aparcar malament i ademés a la Plaça Roja no hi ha cap gasolinera! així que encara és per allà.

Tranquil, Matias! Si hi has pogut entrar en podràs sortir! (esper).

La veritat és que mai em pensava que la Pestroika arribàs tan lluny.

GABRIEL A. VICH I MARTORELL

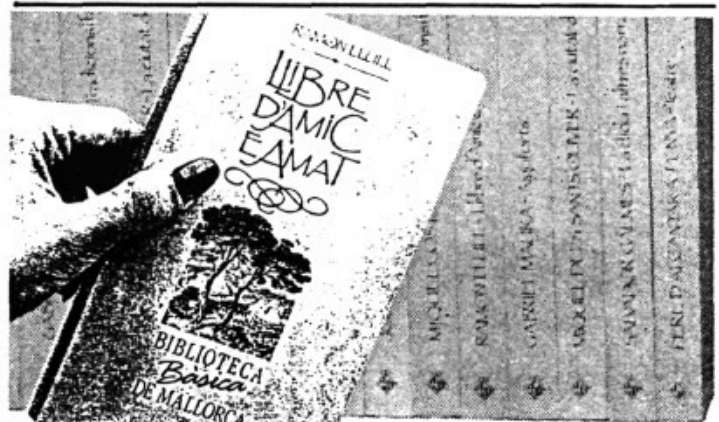
ÒPTICA CIUTAT

òptics, optometristes,
lents, de contacte

Carrer Manacor, 63 - PALMA - Tel. 46 37 77

Cada dia, un nou títol
de venda a quioscos i llibreries

editorial
TITOLL

És bàsica per la nostra cultura.

És la Biblioteca Bàsica de Mallorca que ara t'ofereix el Consell Insular. Són 25 obres que posen a l'abast de tothom el més representatiu de la literatura i cultura fets a Mallorca. Una col·lecció única i molt econòmica que no pot faltar a la teva.

Ramon Llull, "Llibre d'Amic e Amar", Gabriel A. Vich i Martorell.

"Aiguafors": Miquel Costa i Llobera, "Tradicions i Fantàstics" i molts més autors mallorquins componen amb les seves obres més representatives aquesta Biblioteca tan essencial per conèixer la nostra cultura, les nostres arrels i tradicions. Una Biblioteca que per la nostra cultura, és bàsica.

**BIBLIOTECA
Bàsica
DE MALLORCA**

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Notes Històriques de Marratxí

L'any 1328, Andreu Bernat, habitador de Marratxí, confessava tenir en depòsit i comanda del notari Artús Mateu 89 ovelles (entre ovelles, mardans i anyells), estimades a 33 lliures; les pasturaria en el rafal que té en el terme de Marratxí. D'altra banda Nicolau Ponç de Marratxí reconeixia tenir de dit Artús 98 bèsties ovines que havien estat comprades a Pere Terrades a raó de 12 sous l'ovella. El mateix any Pere Babiloni de Marratxí va vendre a Andreu Bernat i Nicolau Ponç les pastures de la seva alqueria, on hi pasturarien el bestiar excepte el cabrum, per preu de 6 lliures; es va reservar pel seu propi bestiar el camp que és davant les cases de l'alqueria i aquell altre camp anomenat de la Servera.

(Arxiu Capítular de Mallorca prot. Pere Arrich nº 14.556 s.f.)

1471, 8 juny.- Jordi Marc, prevere i rector de Santa Maria del Camí i de Marratxí, per la unió feta, etc. reconeix deure 13 lliures al notari Tomàs Bertós, que les hi ha prestades.

(ARM prot. Joan Porquer P-366 f.62v)

1472, 6 març.- Jordi Marc, rector de Marratxí i de Santa Maria del Camí, ven al prevere Blai Tomàs, durant tres anys, els fruits, rèdits i emoluments de la rectoria de Marratxí, amb l'obligació de servir l'església, fent-hi residència personal, i si fos necessari també serviria l'església de Santa Maria excepte els diumenges i festes. La venda o arrendament és a raó de 55 lliures anuals.

(Id. P-367 f.32v)

L'any 1478 prengué possessió de les rectories de Marratxí i Santa Maria del Camí Joan Prats. Un any abans el rei Joan l'havia concedida al seu nebot Joan d'Aragó i manà segrestar els béns de les rectories. De la seva banda el bisbe de Mallorca havia proveït les dues rectories a favor de Lluís Casseda, capellà de la capella reial.

(Arxiu Corona d'Aragó reg. 3.435 f.84 i 125; reg. 3.436 f.13)

RAMON ROSSELLO

ENS
PREOCUPA
LA TEVA
SEGURETAT

T'ENSENYAM
A
CONDUIR

AUTO ESCOLA

KALET

C/ Mare de Deu de Montserrat, 30
Es Rafal - Tel. 27 39 97

C/ Pérez Galdos 9
Tel. 46 77 04

PALMA DE MALLORCA

CAMIONS	COTXES	MOTOS	MOTORETS
C 1	B1 B2	A1 A2	Llicències

//////////

GRIN'S

Cafeteria

AVGDA. DE SANTA MARGALIDA, 11
CA'N PICAFORT

Boires ENTINTADES

LA POBLACIÓ DE MALLORCA

El mapa que encapçala aquest escrit és, per ell mateix, prou significatiu de les desigualtats que hi ha hagut en el creixement de la població de la nostra illa, del 1970 al 1986.

A grans trets, les conclusions que se'n poden treure són les següents:

-L'augment més significatiu de la població es troba en la badia de Ciutat i també en els pobles dels voltants de la vella Medina Mayurqa (llevat del cas de Santa Eugènia i Algaida) que arriben a un augment percentual de la població superior al del promig de tota l'illa, el 27.7%

-També augmenta la població en els municipis de Llevant i de Migjorn, així com en les badies de Pollença i d'Alcúdia, i també en la Serra, tot i que no d'una forma tan significativa.

-En les terres del Raiguer la població tendeix a quedar concentrada en el municipi d'Inca.

-Són la major part dels municipis del Raiguer, però sobretot els del Pla, aquells que en aquests darrers quinze anys han tengut un índex de creixement negatiu, és a dir, que han anat perdent població.

Els factors que han influït en l'augment o en la regressió de la població han estat la natalitat, per una banda, i els moviments migratoris, per l'altra. Especialment la immigració, procedent de la península, ha fet augmentar extraordinàriament la població d'alguns municipis, com és el cas de Calvià, en les Terres del Paratge, que del 1970 ençà ha vist augmentar la població en un 281%. El fenomen d'aquest augment demogràfic el podem trobar en la necessitat de mà d'obra en el sector de la construcció i en el de serveis, especialment l'hoteleria. Però també el moviment migratori intern ha tengut la seva importància, que es concreta en el flux de la població de la Part Forana vers Ciutat i els municipis dels voltants.

L'augment comparatiu de la població de la Ciutat de Mallorca respecte de la resta de l'illa i de les altres illes de l'arxipèlag, és un fet relativament recent. L'any 1920 sols un de cada quatre habitants de les Balears i Pitiüses residia a Ciutat. De llavors ençà el desenvolupament econòmic general, però molt especialment del sector turístic, ha donat lloc a la progressiva concentració de població en la capital de Mallorca. Vegem algunes dades comparatives:

Percentatge d'habitants de Ciutat de Mallorca respecte de la població total de les Illes

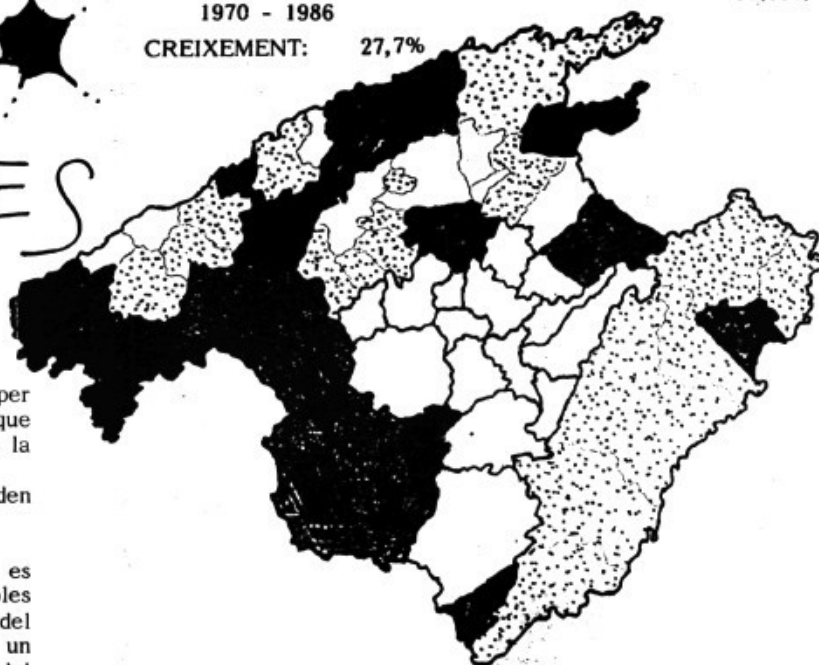
1920	22.8%
1930	24.1%
1940	28.0%
1950	32.4%
1960	35.8%

POBLACIÓ DE MALLORCA PER MUNICIPIS

1970 - 1986

17(191)

CREIXEMENT: 27,7%

CREIXEMENT PER MUNICIPIS

1970-1986

■ - Municipis 27,7%

▨ - Municipis entre 0 i 27,7%

□ - Municipis amb creixement regressiu.

Aquest procés de concentració urbana ha estat progressiu, a mesura que han passat els anys, fins el punt que actualment el 43.3% de la població de les Illes resideix a Ciutat, i el 51.3% resideix a Ciutat i en els municipis dels voltants, com ara Lluçmajor, Bunyola, Marratxí, Calvià o Santa Maria del Camí.

El desenvolupament econòmic basat en el sector dels serveis, ha estat el factor determinant per explicar l'augment demogràfic i el procés de concentració urbana, que arriba a una densitat de 1414 hab/km² a Ciutat, mentre que a la Part Forana és del 74.6%

Tanmateix hi ha un fet que s'ha de tenir present a l'hora de reflexionar o d'analitzar amb aquestes dades. La dualitat entre Ciutat i la Part Forana queda, en certa mesura, trencada per l'agrupació de municipis dels voltants de Ciutat de Mallorca, l'àrea metropolitana de Ciutat, com es podria anomenar, que reuneix una població de 349.767 habitants. No hem d'oblidar que, si bé alguns municipis d'aquesta zona tenen un propi desenvolupament econòmic que atreu a la població, també i al mateix temps, estan convertint-se en municipis satèl·lits de Ciutat, on hi viuen persones que diàriament es traslladen a Ciutat per treballar, desplaçant la seva residència fora del casc urbà de la ciutat cercant zones residencials, fugint de les concentracions humanes o bé per haver aconseguit vivenda amb millor condicions d'habitatge o econòmiques.

Els serveis mancomunats i la coordinació entre tots aquests municipis esdevé una necessitat per tal de poder garantir una millor prestació de serveis, d'equipaments i de qualitat de vida.

RAMON TURMEDA

PLOMES AMIGUES

DOS ANIVERSARIS CORALS

QUE NO HEM D'OBLIDAR

El mes de Maig passat varen tenir lloc dos esdeveniments d'importància pel món coral a Mallorca. Un va ésser el Xè aniversari de les Trobades de Corals Infantils i l'altre els deu primers anys de la Coral Universitària.

En la meua opinió aquestes commemoracions són rellevants almanco per dues raons. Per una part perquè són exponent que el treball, quan es fa de gust, amb constància i ben orientat cap els principis que el guien, permet consolidar a poc a poc l'experiència que es posa en marxa i facilita superar les dificultats pròpies a tota activitat nova que creix i funciona. En segon lloc, perquè tant les corals infantils com la Universitària han tengut i tenen una projecció musical, pedagògica i humana que s'extén més enllà de les seves respectives formacions actuals.

Efectivament, deu anys de cant coral infantil han apropiat al món de la música una gran quantitat d'infants de pràcticament tota l'illa. Així mateix, han fet que un nombre considerable de mestres i/o músics hagin coordinat idees i esforços per tal de millorar progressivament la qualitat musical de les seves corals. I tot això amb una manca gairebé absoluta de recursos materials o, millor dit, sense comptar amb ajudes econòmiques institucionals permanents i raonablement suficients, la qual cosa és exponent de la poca o nul·la sensibilitat política en aquests temes.

Pel que fa a la Coral Universitària, és palesa la seua opció a favor de la promoció de la música coral de les Illes, procurant amb qualitat i feina ben feta, difondre a tots els indrets de la nostra comunitat els resultats de les recerques musicals que va realitzant. A més, des de la mateixa coral o de la gent que més directament s'hi ha vinculat, han sorgit multitud d'iniciatives de dinamització musical com són els Cursos de Pedagogia musical i Direcció coral a la Porciúncula, l'Escola de Pedagogia Musical, la formació de nombroses corals infantils i, fins i tot, grups instrumentals, sense parlar de la tasca d'educació musical dels cantaires mateixos.

Però deu anys de feina continuada no són, lògicament, deu anys sense problemes, sense períodes crítics, sense agudització de les contradiccions que van generant-se. De tot això també n'hi ha hagut a les Corals infantils i a la Universitària, i a vegades han donat peu a situacions conflictives insolubles però no tan greus que fessin embarrancar els projectes originals. De fet, si alguna cosa bona tenen els perfides crítics és precisament que si s'afronten amb maduresa i claredat i no amb temor o impotència, poden reconvertir-se en propostes positives.

Dins l'àmbit illenc, de vegades hem tengut massa facilitat per etiquetar o fer bàndols entre la gent que es dedica a la "moguda" musical, com si les iniciatives o responsabilitats en aquest camp fossin objectiu a aconseguir en propietat. La riquesa musical d'un poble és cert que no es valora sols per la quantitat sinó també per la qualitat de les distintes activitats que s'organitzen. Però no és menys cert que la democratització musical va íntimament lligada a la promoció personal i col·lectiva d'idees per fer música. Per tant, pens que sempre que existesqui un mínim de respecte cap a la feina musical de l'altra gent (oblidant intrigues i maniobres més o menys tèrboles), a més d'una ferma determinació d'iniciar un camí nou per aprofundir la nostra riquesa musical, són legítimes totes les alternatives noves. A partir d'aquí, serà el temps, el públic i, per què no dir-ho, el suport econòmic a l'abast els que consolidaran o no l'oferta musical que neix.

En aquest sentit, caldria dedicar molta atenció a les agrupacions corals, siguin infantils, de joves o d'adults dels nostres pobles, pensar en la reconversió dels cors d'església, fomentar les escoles municipals de música, incidir fort i bé en l'educació musical als centres escolars i en definitiva, elaborar una planificació seriosa, pensada i prou coordinada per a promocionar sistemàticament el cant coral a tot arreu. Actualment són 29 les corals registrades a la Federació de Corals de Mallorca i 14 foren els cors infantils que participaren en la Trobada d'enguany. Es segur que caldria que n'hi hagués més, però no hem d'oblidar que el creixement numèric a més d'implicar l'agrupament de noves persones, la convergència bàsica de criteris i la fermesa en les conviccions, també necessita una política musical no improvisada o oportunista.

Sincerament, a vegades tot això pot semblar si no impossible sí extraordinàriament difícil d'aconseguir. Tanmateix l'experiència de les corals infantils i de la Coral Universitària no fa sinó demostrar als incrèduls i pusil·lanimes que, malgrat les dificultats, és possible que la gent gran i la gent menuda del nostre poble pugui gaudir i emocionar-se utilitzant l'instrument musical més bell i que es té més a l'abast: la veu.

TOMEU BARCELO

Música VistA

I.- Turquia no és, solament, Estambul. Hi ha més coses... moltes més coses. El viatger pot quedar sorprès davant el paisatge mediterrani i -sobretot- davant les restes arqueològiques: riques, variades i múltiples.

II.- Arribarem a Efès. Quina cosa! La biblioteca, els temples, els dos teatres... tot val la pena. Un dels llocs de la història passada més interessants.

Un equip dirigit per mestres austríacs poc a poc va posant les pedres al seu lloc. Al sol turc, les runes d'Efès van restaurant-se. I ho fan al so de la Música. Al nostre pas sonava la 1^a de Mahler amplificada... ja ho he dit: són austríacs.

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

Emboïta de Baligs

Els nuvis a Alemanya tenen per costum serrar un tronc. Amb la força del nuvi i l'ajuda d'equilibri de la novia. Tot un símbol. Quanta poesia!

Els convidats rompen en aplaudiments una vegada acabada la tasca de serrar.

Dia de festa; dia d'alegria i bulla, especialment pels espectadors o convidats

XIM D'AIXA

COLLABORADORS: Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Jordi Cloquell, Comissió de Glosadors de Pòrtol, Rafel Crespí, Macià Duran i Jordà, Pere Esterlich i Massutí, Miquel A. Font i Villalonga, Marita Lladó i Ribes, Pau Lladó i Oliver, Jaume Miralles, Rosa Miró i Julià, Bonifaci Molada i Pradas, Miquel Mut i Sureda, Francesc J. Palmer i Amer, Antoni Roca i Jerez, Ramon Rosselló, Vicenç Sastre i Arrom Cristòfor Tries i Serra, Antoni Vaquer i Ramis, Gabriel A. Vich i Martorell.

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Joana M. Matas i Alomar, Bernat Palou i Creus, Antoni Canyelles i Oliver, Biel Masot i Muntaner

IMPRESSIO: "Apòstol i Civilizador" de Petra.
D.L. PM 529/81

Carrer de s'Escola Vella, s/n.
07141 PORTOL.

NÚMERO 63, SETEMBRE DEL 1987.

Aquell Temps.

Fa una cinquentena d'anys, a l'Escola Vella de Pòrtol. En temps del mestre don Albert, sempre va esser un home molt estimat pels seus alumnes i la gent que el va conèixer:

D'ESQUERRA A DRETA i DE DALT A BAIX: Don Albert Castell, 1) Guillem Gardilla, 2) Miquel Sipere, 3) Tomeu de sa Penya, 4) Tòfol Tries, 5) Miquel Barrera, 6) Martí Sant, 7) Jordi Roqueta, 8) Toni Tirano, 9) Sebastià Manyoles, 10) Pep Sarrietes, 11) Vicenç de ca's Pagès, 12) Joan Ros, 13) Andreu Manescala, 14) Pep Norat, 15) Toni Floris, 16) Tomeu de ca'n Calet, 17) Pep de ca'n Gil, 18) Tomeu Escarrer, 19) Bernat Rigo, 20) Rafel de ses Rotes, 21) Pau de ca'n Valent, 22) Miquel de son Mi, 23) Pep Torres, 24) Martí Menescala, 25) Joan Escarrer, 26) Miquel Costella, 27) Miquel Castell (fill de don Albert), 28) Toni Bessona, 29) Biel Menescala, 30) Toni Marret, 31) Tomeu Valenta, 32) Pau Valenta, 33) Martí Coronell, 34) Sebastià Felet, 35) Tomeu Palou, 36) Sebastià Bessona, 37) Miquel de ca's Bugerró.